

KIRKE VED NYBORG STRAFFEFÆNGSEL

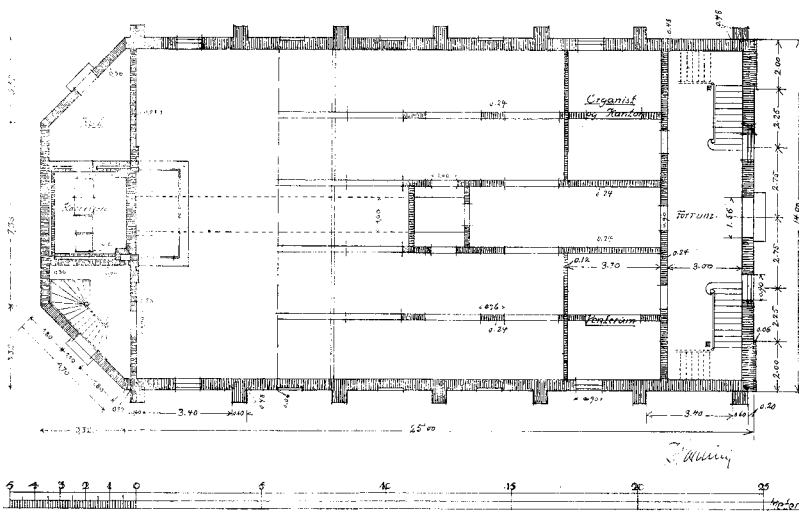
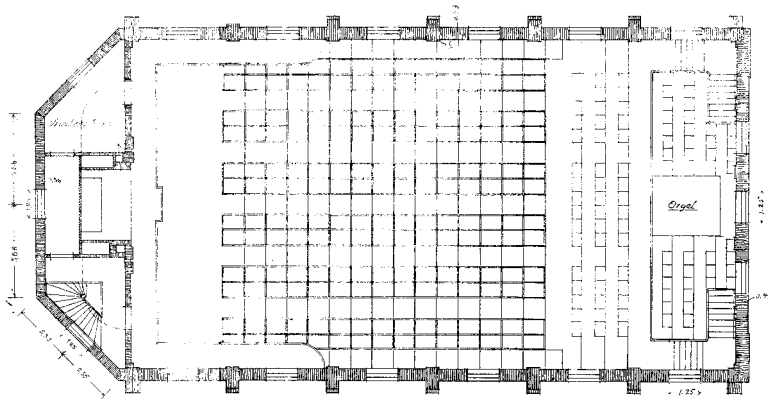
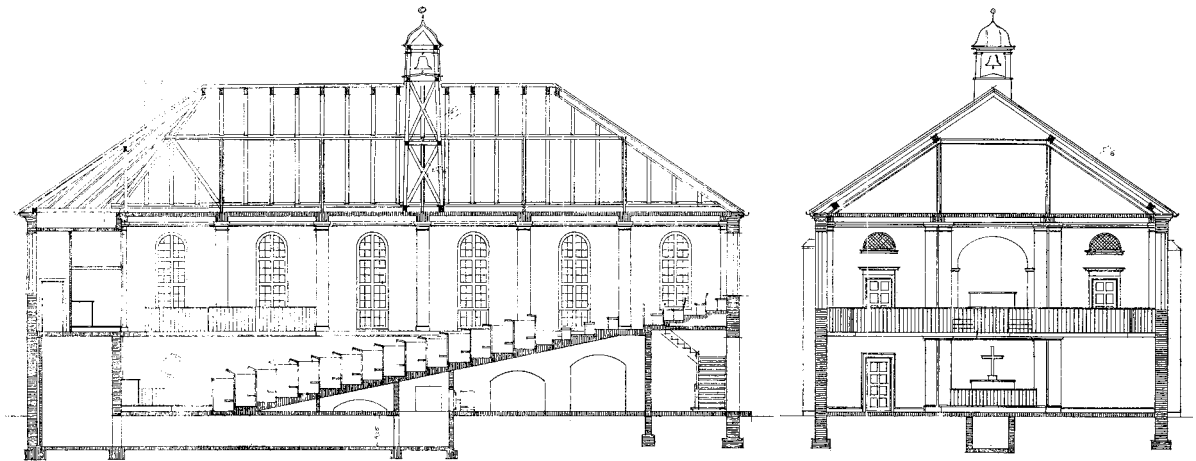

Fig. 16. (†)Kirke 3 set fra sydøst. Foto formentlig kort efter 1923. I Nyborg Statsfængsel. – (†)Church 3 seen from the south east, probably shortly after 1923.

(†)KIRKE 3

BYGNING. En ny fritliggende kirkebygning (fig. 2 og 14-16), tegnet af arkitekt K. Varming, blev taget i brug 1923. Kirken blev indviet 2. dec. d.å. af biskoppen over Fyens Stift, A. J. Rud.³⁰ Den ligger inden for muren, vest for sydfløjens sydende og vinkelret på denne.

Bygningen er øst-vestvendt med tresidet kor i vest. Den er opført af røde, håndstrøgne sten over en sokkel af kløvet granit, under østgavlen dog kvadre. Det afvalmede tag er tækket med røde vingetegl og bar tidligere en zinkklædt \dagger tagrytter, hvori kirkens klokke hang. På langsiderne er bygningens fagdeling markeret af støttepiller, der afsluttes ca. 1 m under gesimsen.

Døre og vinduer. Hovedadgangen midt i østgavlen er en vandret overdækket portal med karmsten. Umiddelbart over denne var indsat et rekt-

angulært \dagger stenrelief med Kristusmonogram flankeret af alfa og omega, alt indfattet i et cirkelslag. Desuden var der to døre i korpolygonen. Kirkens vinduer er relativt slanke og rundbuede med halvandenstensstik og med karme og sprossede rammer af træ. Der er seks store i hver langmur og tre lavere i hhv. korpolygonen og østgavlen. Under vinduerne i hver langside var i vestligste og næstøstligste fag et cirkelvindue, førstnævnte nu til muret; i de mellemliggende tre fag på tilsvarende vis cirkelblændinger med mønstermuret bund. I øst er adgangen flankeret af to lignende vinduer.

Indre. Den polygonale afslutning af kirken mod vest afspejles ikke i det indre, hvor korvæggen havde en opbygning svarende til de ældre \dagger kirker 1 og 2 (s.d.). Den var etagedelt med et pulpitur, der tillige forløb langs de to vestligste fag af langsiderne (fig. 17). Forneden var alterets placering blot markeret ved to par pilastre, mens der foroven

Fig. 17. (†)Kirke 3. Indre set mod vest. Foto o. 1923. I Nyborg Statsfængsel. – (†)Church 3. Interior looking west, c. 1923.

var en fladrundbuet alterniche med ret bagvæg og påmalet 'kassetteret' loft. Foroven i bagvæggen var der ud mod det bagvedliggende rum en cirkulær lysåbning, hvori var indsat en *glasmosaik (jf. ndf.) i en træramme. Forneden syd for alteret ledte en dør ind til en trappe, der gav adgang til pulpituret. Fra pulpituret var døre på begge sider af alternichen, der gav adgang til hhv. trappen mod syd og præstens værelse mod nord. Fra sidstnævnte var desuden direkte adgang til trappen via en smal gang bag alternichen. Over de nævnte døre var halvcirkulære lynetter, der tjente til udsugning af luft til kirkens kalorifer, der var placeret i et rum forneden i korpolygonen. Her var desuden et kulrum med adgang udefra.

Kirkerummet var etagedelt med glatte under-vægge, mens fagdelingen på overvæggene var markeret med lisener. Rummet overdækkedes af et kraftigt markeret kassetloft, der fulgte fagde-

lingen. Fra gulvplanet i vest hævede den amfiteatraliske bænkeopbygning (jf. ovf.) sig op mod pulpituret i øst, der ud over orglet også rummede almindelige bænke (fig. 19).

Inden for hovedindgangen i østgavlen lå et forrum, hvorfra trapper gav adgang til pulpituret og bagkanten af kirkerummets amfiteatralisk opbyggede gulv. Desuden var herfra adgang til rummet under det skrånende gulv, hvor der bagest var indrettet rum til hhv. organist og kontor i nord og venterum i syd.

Senere ændringer. Relativt kort tid efter opførelsen 'demokratiseredes' kirkerummet ved fjernelse af de lukkede bænkerader. Samtidig fjernedes pulpituret i vestenden, og den øvre alterniche blændedes i vægplanet, men med bevarelse af pilastre og bueslag (fig. 20). De to vestligste cirkelvinduer tilmuredes med mønstermuring sva- rende til cirkelblændingerne øst herfor.

Fig. 18. †Kirke 3. Koret set mod nordvest. Foto o. 1923. I Nyborg Statsfængsel. – †Church 3. Chancel looking north west, c. 1923.

†*Katolsk kapel*. I det nordligste af rummene under det skrå gulv (jf. ovf.) indrettedes muligvis under Anden Verdenskrig et katolsk kapel (fig. 22). Formentlig nedlagt samtidig med kirken.³¹

Efter at kirken i 1972 var taget ud af brug (jf. ovf.), stod den i en periode ubenyttet, indtil den i begyndelsen af 1980'erne blev indrettet som gymnastiksal.

†*Vægmalerier* (jf. fig. 17-18). Under pulpituret var altervæggen kantet med sort; langs de lodrette sider var ornamentbånd med stiliserede liljer. Den øvre alterniches bagvæg prydedes af to skriftsteder (1 Joh. 1,7 og Ap.g. 2,21) (jf. fig. 17).

**Glasmaleri*. I cirkelvinduet i bunden af den øvre alterniche indsattes ved opførelsen en glasmosaik i form af en rød blomst med fem lysere og mørkere grønne kronblade omgivet af blå farve (fig. 24). Fjernet ved en af ovennævnte ombygninger og opmagasineret i magasin.

INVENTAR

Kirken indrettedes i første omgang med lukkede skabsstole, ligesom prædikenen skete fra et fremspring i pulpituret over alteret, svarende til indretningen af de to første kirker, hvorfra dele af inventaret blev genanvendt. Da kirken nyindrettedes (jf. ovf.), blev pulpituret brudt ned, prædikestolen placeret på gulvet og skabsstolene erstattet af åbne bænke, dog fortsat anbragt trapevist stigende. Farveholdningen var hvid med forgyldte detaljer. Beskrivelsen hviler i høj grad på ældre fotografier (fig. 17-20 og 22).

†*Alterborde*, antagelig overført fra †kirke 1-2, hhv. opstillet under vestpulpituret og i alternichen på samme pulpitur (jf. fig. 15). Førstnævnte var dækket med et mørkt †*alterklæde* med et kors på forsiden samt en hvid †*alterdug* med kniplinger (jf. fig. 18); sidstnævnte havde antagelig tilsvarende dække.

*/†*Alterprydelser*. †1) Som prydelser på alterbordet under pulpituret anvendtes den ene alter-

Fig. 19. (†)Kirke 3. Indre set mod øst. Foto o. 1923. I Nyborg Statsfængsel. – (†)Church 3. Interior looking east, c. 1923.

tavle fra †kirke 1-2, dog uden Kristusfiguren (jf. fig. 17-18). Tavlen blev mørkmalet på nær korset og indskriften, der fremhævedes med lys farve (foryldning?). Den blev formentlig kasseret ved nyindretningen af rummet. *2) Som udsmykning på alterbordet i alternichen på pulpituret anvendtes Kristusfiguren fra †alterprydelse nr.1, fastgjort til et sekundært kors (jf. fig. 17). Figuren blev forgyldt, korset sortmalet. Ved nyindretningen blev krucifikset flyttet til vestvæggen nord for alternichen (jf. fig. 20); 1972 blev det overført til (†)kirke 4 (s.d.). †3) (Jf. fig. 20). Ved nyindretningen af kirkerummet opsattes et stort alterkors.

Altersølv blev genanvendt fra †kirke 1-2.

**Alterstager* (jf. fig. 22), beklædt med sølvblik. Stagerne har ottekantet fodplade med standkant, klokkeformet, profileret fod, glat skaft med balusterled forneden og to ringe foroven samt flad

lyseskål. Stagerne anvendtes ligeledes i det katolske kapel (jf. ndf.) samt i (†)kirke 4. Opbevares i præstens kontor.

†*Syvstage* (jf. fig. 18), o. 1923, af messing; en såkaldt Titusstage. Ligeledes anvendt i det katolske kapel (jf. ndf.) samt i (†)kirke 4.

†*Altersranken* (jf. fig. 18), o. 1923, der heggede alteret på tre sider, bestod af udsavede balustre med cirkulære gennembrydninger hvorimellem kryds under en profileret overligger. Ved hjørnerne var retkantede mæglere. Skranken var hvidmalet, †*knæfaldet* betrukket med mørkt stof.

**Døbefonten* med **dåbsudstyr* blev genanvendt fra †kirke 1-2 (jf. fig. 18).

†*Prædikestole*. 1) Den første prædikestol markerede sig blot som et lille, retkantet fremspring i vestpulpituret (jf. fig. 17-18). 2) (Jf. fig. 20), en ganske enkel kurv i seks fag, prydet med et kors og med en læsepult foroven, opsat ved nyindret-

Fig. 20. †Kirke 3. Indre set mod vest. Foto efter ombygningen. I Nyborg Statsfængsel. – †Church 3. Interior looking west after rebuilding.

ningen af kirkerummet. Hvidmalet med antagelig forgyldte detaljer. Stolen stod på gulvet i kirkens nordvesthjørne.

†*Stolestader*. †1) (Jf. fig. 15, 17 og 19), 1923. Skabsstole, opstillet trapepevis i seks blokke af hver 15×2 pladser, i alt 180 pladser; de enkelte pladser

var adskilt af høje paneler. Stolene havde endegavle med retkantet afslutning samt fyldingsdøre og afsluttedes forrest og bagest af fyldingspaneler. Hvidmalede og nummererede. *2) Ved nyindretningen udskiftedes skabsstolene med åbne, hvidmalede *bænke* med fyldingsryg (jf. fig. 20). Ca. 25 bænke opbevares i magasin.

†*Bænke*, o. 1923, med fyldingsryg, hvidmalede, placeret bagest i rummet foran østpulpituret samt på dette (jf. fig. 19).

†*Præstestole* (jf. fig. 18), o. 1923. To armstole, hvidmalede med mørkt betræk på ryg og sæde, opstillet på hver side af alteret.

Fig. 21. *Alterbordsforside, 1940'erne?, fra det †katolske kapel i †kirke nr. 3 (s. 1257). Foto Arnold Mikkelson 2014. – *Communion table frontal, 1940s?, from the †Catholic chapel in †church no. 3.*